

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Rev 584/10
11.02.2010. godina
Beograd

Vrhovni kasacioni sud u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija Snežane Andrejević, predsednika veća, Sonje Brkić i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici tužioca B.K. iz B., koga zastupa punomoćnik D.V., advokat u B. i M.P., advokat u B., protiv tužene Republike Srbije, koju zastupa Republičko javno pravobranilaštvo, radi naknade nematerijalne štete, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Zaječaru Gž.2185/08 od 13.11.2008. godine, u sednici održanoj 11.02.2010. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Opštinskog suda u Boru P.385/08 od 19.06.2008. godine u stavu drugom izreke, kojim je odbijen tužbeni zahtev preko iznosa dosuđenog stavom prvim i presuda Okružnog suda u Zaječaru Gž.2185/08 od 13.11.2008. godine, kojom je potvrđena prvostepena presuda u odbijajućem delu i predmet vraća Osnovnom sudu u Boru, kao nadležnom prvostepenom sudu na ponovno suđenje u tom delu.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Boru, stavom prvim izreke presude, delimično je usvojen tužbeni zahtev i obavezana tužena da na ime naknade nematerijalne štete plati tužiocu 250.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 19.06.2008. godine, od donošenja presude, do isplate. Stavom drugim, odbijen je tužbeni zahtev tužioca preko dosuđenog iznosa a do traženih 2.294.110,00 dinara. Stavom trećim izreke, tužena je obavezana da tužiocu plati troškove parničnog postupka u iznosu od 19.632,00 dinara.

Presudom Okružnog suda u Zaječaru Gž.2185/08 odbijene su žalbe tužioca i tuženog kao neosnovane i potvrđena prvostepena presuda.

Protiv drugostepene presude tužilac je blagovremeno izjavio reviziju zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni kasacioni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu člana 399. Zakona o parničnom postupku - ZPP („Sl.glasnik RS“ br.125/04), koja se primenjuje na osnovu člana 55. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Sl.glasnik RS“ br.111/09), budući da je revizija tužioca izjavljena protiv navedene drugostepene presude pre 29.12.2009. godine i našao da je revizija osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužiocu je rešenjem Opštinskog suda u Boru Ki.169/03 kao osumnjičenom određen pritvor zbog krivičnog dela teško delo protiv bezbednosti javnog saobraćaja, podignuta je optužnica 26.04.2004. godine po kojoj je vođen krivični postupak koji je obustavljen 12.02.2004. godine, jer je javni tužilac odustao od daljeg krivičnog gonjenja, a oštećeni nije preuzeo krivično gonjenje. Tužilac je po rešenju suda bio u pritvoru 26 dana (od 21.06.2003. do 16.07.2003. godine), tada je imao 29 godina, bio je u radnom odnosu, živio sa roditeljima i bratom. Otac deteta koje je povređeno u saobraćajnom udesu istukao je tužioca, pretio je da će ga zaklati, maltretirao ga i više puta upućivao preteće reči kad god ga sretne, zbog čega je tužilac trpeo veliki strah. Stražar u zatvoru je terao tužioca da tokom dana stoji, nije mu dozvolio da sedne, govoreći mu da nije došao da se odmara.

Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su zaključili da je tužena Republika Srbija odgovorna za štetu koju tužilac trpi, da tužilac ima pravo na naknadu nematerijalne štete u smislu člana 200. Zakona o obligacionim odnosima i obavezali tuženu da tužiocu naknadi štetu za duševne bolove zbog neosnovanog lišenja slobode u iznosu od 250.000,00 dinara sa zateznom kamatom od 19.06.2008. godine do isplate. Preko ovog iznosa su zahtev tužioca za isplatu još 2.044.110,00 dinara, odbili.

Revizijom tužioca se osnovano ukazuje da su odlučujući o zahtevu tužioca za naknadu nematerijalne štete iz ovog štetnog događaja nižestepeni sudovi pogrešno primenili materijalno pravo.

Tužilac je u ovoj parnici tražio naknadu nematerijalne štete za duševne bolove zbog nezakonito određenog pritvora i boravka u njemu 26 dana, zbog poniženja, psihičke torture koja treba da rezultira priznanjem krivičnog dela i kajanjem. Nižestepeni sudovi dosudili su tužiocu 250.000,00 dinara za duševne bolove zbog neosnovanog lišenja slobode.

Duševni bolovi zbog neosnovane osude, odnosno neosnovanog lišenja slobode predstavljaju jedinstven vid štete koji obuhvata sve štetne posledice nematerijalne štete vezane za ličnost oštećenog, koje su proistekle iz neopravdane osude, odnosno neosnovanog lišenja slobode. Za ovu štetu se dosuđuje jedan iznos naknade pri čijem odmeravanju sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja (ugled koji je tužilac ranije uživao u svojoj sredini, odnos sredine prema njemu posle osude, odnosno posle lišenja slobode, težinu i prirodu krivičnog dela, vreme trajanja lišenja slobode i sve druge okolnosti koje su uticale na prirodu, težinu i trajanje psihičkih

bolova). Takvo lice može pretrpeti i fizičke bolove ili strah, što opravdava dosuđivanje naknade i za te vrste štete. Žrtva akta torture takođe ima pravo na naknadu štete, pravo na pravedno i odgovarajuće obeštećenje ukoliko je pretrpelo štetu zbog torture.

Konvencija protiv torture i drugih surovih i neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, koja je usvojena 10.12.1984. godine u Njujorku (ratifikovana 20.06.1991. godine, „Sl.list SFRJ“ br.9/91), u članu 1. propisuje da u smislu te Konvencije izraz „tortura“ označava svaki akt kojim se jednom licu namerno nanose bol ili teške fizičke ili mentalne patnje u cilju dobijanja od nekoga ili nekog trećeg lica obaveštenja ili priznanja ili njegovog kažnjavanja za delo koje je to ili neko treće lice izvršilo ili za čije izvršenje je osumnjičeno, zastrašivanja tog lica ili vršenja pritiska na njega ili zastrašivanja ili vršenja pritiska na neko treće lice ili iz bilo kog drugog razloga zasnovanog na bilo kom obliku diskriminacije, ako taj bol ili te patnje nanosi službeno lice ili bilo koje drugo lice koje deluje u službenom svojstvu ili na njegov podsticaj ili sa njegovim izričitim ili prećutnim pristankom. Taj izraz se ne odnosi na bol ili patnju koji su rezultat isključivo zakonskih sankcija, neodvojivih od tih sankcija ili koje te sankcije prouzrokuju. U članu 11. Konvencije propisano je da svaka država vrši sistematski nadzor nad pravilima, uputstvima, metodama i praksom saslušanja i nad odredbama u vezi sa čuvanjem i postupanjem na bilo koji način sa uhapšenim, pritvorenim ili zatvorenim licima na teritoriji pod njenom jurisdikcijom, a radi sprečavanja svakog slučaja torture. U članu 14. propisano je da svaka država u svom pravnom sistemu žrtvi nekog akta torture garantuje pravo dobijanja naknade i pravednog i odgovarajućeg obeštećenja, uključujući i sredstva potrebna za što potpuniju rehabilitaciju. Ovaj član ne isključuje nikakvo pravo na obeštećenje koje bi imala žrtva u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.

Okolnosti ovog slučaja ukazuju da tužiocu pripada novčana naknada nematerijalne štete zbog povrede slobode, za koji vid štete mu je dosuđena novčana naknada u iznosu od 250.000,00 dinara. Međutim, kako se iz razloga navedenih u presudama nižestepenih sudova ne može zaključiti da li je tužilac trpeo i strah jačine i trajanja koji opravdava dosuđivanje naknade za ovaj vid štete i da li je tužilac za vreme neosnovanog lišenja slobode trpeo velike fizičke i psihičke patnje zbog ponašanja službenog lica prema njemu, na način koji je zabranjen ili za koji se razumno veruje da predstavlja zabranjeno ponašanje (tortura), Vrhovni kasacioni sud je zaključio da je zbog pogrešne primene materijalnog prava izostalo utvrđivanje svih relevantnih činjenica važnih za određivanje naknade nematerijalne štete u većem iznosu, u okviru postavljenog zahteva, za torturu i za strah, jer zahtevom u tužbi pojedini vidovi štete za koju se naknada traži, nisu razlučeni.

Kad je u pitanju procesni značaj zahteva za pojedine vidove nematerijalne štete, treba imati u vidu da zahtev za pravičnu novčanu naknadu mora biti određen za svaki vid nematerijalne štete pojedinačno i kad je šteta proistekla iz istog životnog događaja. Ako tužbeni zahtev za naknadu više vidova nematerijalne štete nije jasno opredeljen, a sud nije postupio po odredbama člana 109. ZPP, ili je oštećeni ostao pri zahtevu za isplatu jednog novčanog iznosa za nematerijalnu štetu u celini, sud će i po takvoj tužbi postupati i odlučiti o tužbenom zahtevu, ako na osnovu činjeničnih navoda oštećenog može da razluči pojedine vidove nematerijalne štete. U tom slučaju, pravičnu naknadu sud će odrediti za svaki pojedini vid nematerijalne štete u okviru postavljenog tužbenog zahteva u celini. Ako oštećeni istakne odvojene zahteve za pojedine vidove nematerijalne štete, ali ih ne označi u skladu sa zakonom ili pogrešno opredeli njihovu sadržinu, a taj nedostatak u postupku prethodnog ispitivanja tužbe ne bude otklonjen, sud je ovlašćen da na osnovu činjeničnih navoda oštećenog sam razluči pojedine vidove nematerijalne štete u skladu sa zakonom i da o njima odluči.

Kako je zbog pogrešne primene materijalnog prava izostalo utvrđenje svih važnih činjenica od kojih zavisi visina naknade nematerijalne štete koju je pretrpeo u ovom štetnom događaju, Vrhovni kasacioni sud je na osnovu člana 407. stav 2. ZPP ukinuo nižestepene presude u ovom pobijanom delu i odlučio kao u izreci.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će otkloniti nedostatke na koje je ovom odlukom ukazano, upotpuniti u tom smislu činjenično stanje i doneti zakonitu i pravilnu odluku.

Predsednik veća - sudija

Snežana Andrejević, s.r.